

บทที่ 3

✓ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Method)
เพื่อศึกษาสมรรถภาพครูอนุบาล โดยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับสมรรถภาพครูอนุบาล
2. ศึกษาและสำรวจประชากร เพื่อสุ่มตัวอย่าง
3. สร้างและเตรียมเครื่องมือสำหรับการวิจัย
4. เก็บรวบรวมข้อมูล
5. วิเคราะห์ข้อมูล

✓ 1. ศึกษาและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับสมรรถภาพครูอนุบาล

ผู้วิจัยได้ศึกษาเพื่อรวบรวมความรู้เกี่ยวกับสมรรถภาพครูอนุบาลจากผลงานการวิจัย ตำรา เอกสาร วารสาร ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอนุบาลศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้และเป็นแนวทางในการวางแผนงานการวิจัย

✓ 2. ศึกษาและสำรวจประชากรเพื่อสุ่มตัวอย่าง

2.1 ในการวิจัยเรื่องสมรรถภาพครูอนุบาลนี้ ประชากรได้แก่ ครูใหญ่ ครู และครูพี่เลี้ยงที่สอนระดับอนุบาลในโรงเรียนราษฎร์ ปีการศึกษา 2524 ทั่วประเทศ

จำนวน 8,532 คน เป็นครูในส่วนกลาง 3,113 คน และส่วนภูมิภาค 5,419 คน¹

2.2 ผู้วิจัยได้กำหนดใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 382 คน เป็นครูอนุบาลในส่วนกลาง 139 คน และในส่วนภูมิภาค 243 คน โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง² ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 การสุ่มตัวอย่างจะสุ่มตามสัดส่วนของครูอนุบาลในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

✓ 2.3 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง มีวิธีการดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยสุ่มรายชื่อโรงเรียน จำนวน 2 เท่าของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดได้เพื่อจะได้ข้อมูลฉบับเต็มมาอย่างน้อยเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดได้ โดยสุ่มรายชื่อโรงเรียนจากรายงานการศึกษา ปีการศึกษา 2524 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ โดยวิธีการสุ่มแบบประเภท (Stratified Random Sampling) ออกเป็น ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 770 โรงเรียน สำหรับส่วนภูมิภาคแยกสุ่มตามเขตการศึกษา

2.3.2 สุ่มตัวอย่างจากรายชื่อครูอนุบาลที่ปรากฏในรายงานการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ที่สุ่มได้จากข้อ 2.3.1 โรงเรียนละ 1 คน โดยวิธีจับฉลาก

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, "รายงานการศึกษาปีการศึกษา 2524" (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายแผนงาน, 2524).

² Yamane Taro, Statistics : In Introduction Analysis 2d. ed. (Tokyo : John Weathuhill, Inc., 1970), p. 580 - 581.

3. สร้างและเตรียมเครื่องมือสำหรับการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสำรวจสมรรถภาพครูอนุบาล ผู้วิจัย ได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนนี้

3.1 ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมความรู้เกี่ยวกับสมรรถภาพครูอนุบาล จากรายงาน การวิจัย ตำรา เอกสาร วารสาร รายงานการประชุมและสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาระดับอนุบาล เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสมรรถภาพครูอนุบาล ก่อนสร้างแบบสำรวจ

3.2 วิเคราะห์แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 – 2 พุทธศักราช 2522 เพื่อหาสมรรถภาพครูอนุบาลที่สอนอย่างมีประสิทธิภาพให้นักเรียนบรรลุจุดหมาย ตามแนวการจัดประสบการณ์ โดยวิเคราะห์จาก ความมุ่งหมาย จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมเสนอแนะและการประเมินผล ที่ปรากฏในแนวการจัดประสบการณ์ว่าครูอนุบาล จำเป็นจะต้องมีสมรรถภาพด้านใดบ้าง เพื่อที่จะดำเนินการสอนให้บรรลุจุดหมายตามแนว การจัดประสบการณ์

3.3 สร้างแบบสำรวจสมรรถภาพครูอนุบาล โดยผู้วิจัยได้ประมวลความรู้ต่าง ๆ และผลการศึกษาวิเคราะห์สมรรถภาพครูตามแนวการจัดประสบการณ์ มาเป็นหลักในการ สร้างข้อกระทงในแบบสำรวจ รวม 101 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 สมรรถภาพด้านความรู้ 40 ข้อ แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ก. ความรู้เนื้อหาในการสอนระดับอนุบาล 24 ข้อ

ข. ความรู้วิชาชีพครูอนุบาล 12 ข้อ

ค. ความรู้ทั่วไปของครูอนุบาลโรงเรียนราษฎร์ 4 ข้อ

ตอนที่ 2 สมรรถภาพด้านทักษะ 33 ข้อ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ก. ทักษะทั่วไปที่จำเป็นสำหรับครูอนุบาล 14 ข้อ

ข. ทักษะเฉพาะกิจกรรม 19 ข้อ

ตอนที่ 3 สมรรถภาพด้านคุณลักษณะและทัศนคติ 28 ข้อ

3.4 นำข้อกระทรวงสมรรถภาพครูอนุบาลที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับการอนุบาลศึกษา จำนวน 13 ท่าน ตรวจสอบความตรงความเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาข้อกระทรวงในแบบสำรวจว่ามีความตรงความเนื้อหาและครอบคลุมเนื้อหาเพียงใดเป็นรายข้อ ทั้งในด้านการเรียงลำดับเนื้อหาหมวดหมู่ของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ ตลอดจนความเหมาะสมของรูปแบบที่จะเอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ตอบแบบสำรวจ โดยใช้เกณฑ์การตัดสินของผู้ทรงคุณวุฒิร้อยละ 80 ที่ตอบว่าใช้ได้ เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อกระทรวง ส่วนจำนวนและภาษาที่ใช้จะแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านตามที่ผู้วิจัยเห็นสมควร ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 13 ท่าน ได้เชิญจากสถาบันต่าง ๆ กัน คือ

1. ทบวงมหาวิทยาลัย	1	ท่าน
2. วิทยาลัยครู กรมการฝึกหัดครู	2	ท่าน
3. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	3	ท่าน
4. โรงเรียนอนุบาลของรัฐบาล	3	ท่าน

5. โรงเรียนอนุบาลโรงเรียนราษฎร์	3	ท่าน
6. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	1	ท่าน

3.5 นำแบบสำรวจที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมตาม
 ต่าง ๆ แล้ว มาปรับปรุงเนื้อหาและส่วนวนภาษาอีกครั้งหนึ่ง ได้แบบสำรวจสมรรถภาพ
 ครูอนุบาล รวม 99 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สมรรถภาพด้านความรู้ 36 ข้อ

- ก. ความรู้เนื้อหาความรู้เตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทย 4 ข้อ
- ข. ความรู้เนื้อหาความรู้เตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์ 5 ข้อ
- ค. ความรู้เนื้อหาความรู้เตรียมสร้างเสริมประสบการณ์และสร้างเสริม
 ลักษณะนิสัย 15 ข้อ
- ง. ความรู้วิชาชีพครู 12 ข้อ

ตอนที่ 2 สมรรถภาพด้านทักษะ 33 ข้อ

- ก. ทักษะทั่วไปจำเป็นสำหรับครูอนุบาล 14 ข้อ
- ข. ทักษะเฉพาะกิจกรรม 19 ข้อ

ตอนที่ 3 สมรรถภาพด้านคุณลักษณะและทัศนคติ 30 ข้อ

3.6 นำแบบสำรวจไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูอนุบาลที่ไม่ใช่กลุ่ม
 ตัวอย่าง จำนวน 13 คน แล้วนำไปหาค่าความเที่ยง (Reliability) ซึ่งได้แบบ

สำรวจโดยวิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha)¹ สูตรที่ใช้

$$x = \frac{n}{1 - n} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{S_t^2} \right)$$

- เมื่อ x = ค่าความเที่ยงของแบบสำรวจ
 $\sum s_i^2$ = ค่าความแปรปรวนของคำถามแต่ละข้อ
 S_t^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด
 n = จำนวนข้อในแบบสำรวจ

ได้ค่าความเที่ยงของแบบสำรวจเท่ากับ 0.96 แสดงว่าแบบสำรวจชุดนี้มีความเที่ยงสูงอย่างเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการสำรวจต่อไป

✓ 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสำรวจสมรรถภาพครูอนุบาลไปให้กลุ่มตัวอย่าง โดยนำไปส่งที่โรงเรียนควยตนเอง หรือฝากบุคคลอื่นนำไปส่ง และส่งไปทางไปรษณีย์ในนามของผู้บริหารโรงเรียน คือ เจ้าของ ผู้จัดการและครูใหญ่ แล้วผู้บริหารโรงเรียนจึงส่งต่อให้แก่ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ส่งแบบสำรวจกลับคืน ปรากฏดังนี้

4.1 จำนวนแบบสำรวจที่ส่งไปและได้รับคืน

แบบสำรวจที่ส่งไปให้กลุ่มตัวอย่าง 770 ชุด ได้รับกลับมา 667 ชุด มีแบบสำรวจที่ไม่สมบูรณ์ 24 ชุด จึงเหลือแบบสำรวจที่สมบูรณ์และนำมาวิเคราะห์ได้ จำนวน 643 ชุด คิดเป็นร้อยละ 83.51 ของแบบสำรวจที่ส่งถึงกลุ่มตัวอย่าง รายละเอียด

¹ โกวิท ประวาดพฤษ และสมศักดิ์ สนิทระเวชญ์, การประเมินในชั้นเรียน (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2523), หน้า 166 - 167.

ผังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนแบบสำรวจที่ส่งไปและได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง และร้อยละของแบบสำรวจที่ได้รับคืน จำแนกตามเขตการศึกษา

ส่วน/เขตการศึกษา	จำนวนแบบสำรวจ ที่ส่งไป	จำนวนแบบสำรวจ ที่สมบรูณ์ที่ได้ รับคืนมา	คิดเป็น ร้อยละ
ส่วนกลาง	280	247	88.21
ส่วนภูมิภาค	490	396	80.82
เขตการศึกษา 1	67	63	94.03
เขตการศึกษา 2	13	5	38.46
เขตการศึกษา 3	63	54	85.71
เขตการศึกษา 4	15	9	60.00
เขตการศึกษา 5	43	32	74.42
เขตการศึกษา 6	38	29	76.32
เขตการศึกษา 7	62	48	77.42
เขตการศึกษา 8	36	31	86.11
เขตการศึกษา 9	32	24	75.00
เขตการศึกษา 10	25	22	88.00
เขตการศึกษา 11	26	18	69.23
เขตการศึกษา 12	70	61	87.14
รวม	770	643	83.51

4.2 ประสบการณ์การสอนระดับอนุบาล

จากแบบสำรวจที่ได้รับกลับคืน จำนวน 643 ฉบับ เป็นแบบสำรวจจากครูที่มีประสบการณ์ 0 - 3 ปี จำนวน 488 ฉบับ 4 - 6 ปี จำนวน 71 ฉบับ 7 - 9 ปี จำนวน 37 ฉบับ และมากกว่า 9 ปี จำนวน 47 ฉบับ รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาของประสบการณ์การสอน อนุบาลและเขตการศึกษา

ระยะเวลาของประสบการณ์	0-3 ปี	4-6 ปี	7-9 ปี	มากกว่า 9 ปี	รวม
ส่วนกลาง	157	39	20	31	247
ส่วนภูมิภาค	331	32	17	16	396
รวม	488	71	37	47	643

4.3 วุฒิ

จากแบบสำรวจที่ได้รับกลับคืน จำนวน 643 ฉบับ เป็นแบบสำรวจจากครูที่มีวุฒิ ม.ศ. 5 และต่ำกว่า จำนวน 401 ฉบับ ป.กศ. และเทียบเท่า จำนวน 103 ฉบับ ป.กศ.สูง และเทียบเท่า จำนวน 111 ฉบับ ปริญญาตรีและสูงกว่า จำนวน 28 ฉบับ รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวุฒิและ เขตการศึกษา

วุฒิ ส่วนการศึกษา	บ.ศ.5 หรือต่ำกว่า	ป.กศ. หรือเทียบเท่า	ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า	ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	รวม
ส่วนกลาง	146	39	50	12	247
ส่วนภูมิภาค	255	64	61	16	396
รวม	401	103	111	28	643

✓ 5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 กักเลือกแบบสำรวจเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์

5.2 วิเคราะห์ห้ระดับสมรรถภาพครูอนุบาลจากการรับรู้ตนเอง ของครู

ในแบบสำรวจ โดยดำเนินการดังนี้

5.2.1 แยกกลุ่มตัวอย่างออกเป็น ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค

5.2.2 จากข้อ 5.2.1 นำคำตอบในแบบสำรวจมาห้คะแนน

โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

0	คะแนนเมื่อผู้ตอบรับรู้ว่าไม่มีสมรรถภาพนั้น	
1	คะแนนเมื่อผู้ตอบรับรู้ว่า มีสมรรถภาพนั้น	น้อยที่สุด
2	คะแนนเมื่อผู้ตอบรับรู้ว่า มีสมรรถภาพนั้น	น้อย
3	คะแนนเมื่อผู้ตอบรับรู้ว่า มีสมรรถภาพนั้น	มาก
4	คะแนนเมื่อผู้ตอบรับรู้ว่า มีสมรรถภาพนั้น	มากที่สุด

5.2.3 จากข้อ 5.2.2 นำคะแนนของกลุ่มตัวอย่างมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สถิติต่อไปนี้

5.2.3.1 หาค่าเฉลี่ย¹ โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

เมื่อ

$$\bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$\sum fX = \text{ผลรวมของค่าทั้งหมด}$$

$$N = \text{จำนวนตัวอย่างประชากร}$$

5.2.3.2 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน² โดยใช้สูตร

$$SD. = \sqrt{\frac{\sum fX^2}{N} - \left(\frac{\sum fX}{N}\right)^2}$$

เมื่อ

$$SD. = \text{ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน}$$

$$\sum fX^2 = \text{ผลรวมของค่าทั้งหมด}$$

$$N = \text{จำนวนตัวอย่างประชากร}$$

¹ ประทอง วรรณสุข, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู (กรุงเทพมหานคร : ไทวันนาพานิช, 2515), หน้า 41.

² เรืองเดียวกัน, หน้า 49 - 53.

5.2.4 สรุปผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถภาพของครูอนุบาล โดยใช้
เกณฑ์การวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ยของระดับการรับรู้ตนเองของ
ครูอนุบาล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 0.00 – 0.50	หมายความว่า	ครูอนุบาลส่วนใหญ่ไม่มีสมรรถภาพนั้น
ค่าเฉลี่ย 0.51 – 1.50	หมายความว่า	ครูอนุบาลส่วนใหญ่มีสมรรถภาพนั้น น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายความว่า	ครูอนุบาลส่วนใหญ่มีสมรรถภาพนั้น น้อย
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายความว่า	ครูอนุบาลส่วนใหญ่มีสมรรถภาพนั้น มาก
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.00	หมายความว่า	ครูอนุบาลส่วนใหญ่มีสมรรถภาพนั้น มากที่สุด

5.3 วิเคราะห์ระดับความเพียงพอของสมรรถภาพของครูอนุบาลที่จะสอน
นักเรียนตามแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล โดยดำเนินการดังนี้

5.3.1 คำนวณหาร้อยละของการรับรู้ตนเองของครูอนุบาลว่ามีสมรรถภาพ
นั้นอยู่ในระดับมากกับมากที่สุดรวมกันอยู่ร้อยละเท่าใด

5.3.2 ตัดสินระดับสมรรถภาพของครูอนุบาล โดยใช้เกณฑ์การตัดสิน
ดังนี้ คือ

ถ้าครูอนุบาลประเมินตนเองว่ามีความสามารถในการสอนอยู่ในระดับมาก
กับมากที่สุดรวมกันอยู่ระหว่าง ร้อยละ 75 – 100 แสดงว่า ครูอนุบาลมีสมรรถภาพนั้น
เพียงพอที่จะสอนนักเรียนตามแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล ถ้าอยู่ระหว่างร้อยละ
51 – 74 แสดงว่ายังไม่แน่ใจว่า ครูอนุบาลจะมีสมรรถภาพนั้นเพียงพอที่จะสอนนักเรียน
ตามแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล และถ้าอยู่ระหว่างร้อยละ 1 – 50 แสดงว่า
ครูอนุบาลมีสมรรถภาพไม่เพียงพอที่จะสอนนักเรียนตามแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล